

Еколошко удружење „Чувари Природе“

Јована Демира 20

31210 Пожега

**ИЗВЕШТАЈ О ИСТРАЖИВАЊУ ДИВЕРЗИТЕТА ПТИЦА
НА ЗАШТИЋЕНОМ ПОДРУЧЈУ СРП “УВАЦ” У 2022. ГОДИНИ**

Gyps fulvus **Белоглави суп**

Пожега, децембар 2022. године

Специјални резерват природе „Увац“

Трг војводе Петра Бојовића 3

31320 Нова Варош

Резерват УВАЦ

На основу теренских истраживања на заштићеном подручју СРП „Увац“, прикупљених података, извршених снимања/фотографисања терена и птица, као и анализе и синтезе података припремљен је Извештај о реализованим активностима, који се овим путем доставља. Саставни део Извештаја је и оригинална фотодокументација птица, њихових станишта (места гнежђења и одмора), феномена и активности која је реализована током теренског истраживања.

Пожега, децембар 2022. године

С поштовањем,

Председник

УВОД

Специјални резерват природе "Увац" је природно добро од изузетног значаја за Републику Србију, природно добро I категорије. Налази се у југозападној Србији у оквиру Старовлашко–рашке висије. Окружен је планинама Златар, Муртеница, Чемерница, Јавор и Јадовник и захвата површину од 7543 ha. Новом Уредбом о заштити специјалног резервата природе Увац границе резервата биће проширене на 11.746,19 ha. Минимална надморска висина резервата је 760 m, а максимална 1322 m. Заштићено подручје обухвата долине реке Увац између брда Лупоглав у међуречју Увца и Вапе и бране на Радоињском језеру и делове долина притока Увца–потока Чајак, Ракоњског, Пурића, Рабреног, Секулића и Дубоког потока, Вељушнице, Злошнице, Волујачког потока, Марића реке, Тисовице, Суводола, Вршеvine и Кладнице. У склопу резервата налазе се и три језера настала изградњом брана на реци Увац: Увачко (Сјеничко)–25 km, Златарско–27 km и Радоињско–11 km. Она утичу на микроклиму подручја и састав фауне птица.

Увачко језеро, поглед на меандре са видиковца Молитва

Подручје Увца орнитолошки је интензивно истраживано током последњих деценија XX века, посебно у оквиру програма истраживања и заштите белоглавог супа *Gyps fulvus*, као и других угрожених и ретких врста (Поповић, 1974; Шоти, 1982; Васић, 1985; Саша Маринковић, 1985-1987; Наталија Симонов, 1994; Братислав Грубач, 1996). Истраживањем птица у XXI веку бавили су се орнитолози и посматрачи птица у оквиру разних пројеката и програма истраживања птица или током разних посета овом подручју (Пузовић и сар. 2009; Рајковић и сар. 2010; Шћибан и сар. 2015; Рудић 2017; Шћибан и Рудић 2017; Рудић 2019; Рудић 2020, Рудић 2021). Многи подаци о птицама наведени су или су публиковани у разним извештајима, прилозима и прегледима. Такође, постоје бројни непубликовани и необјављени подаци (Б. Рудић, М. Главоњић, М. Шћибан, Н. Стојнић, З. Карић). Неки подаци захтевају посебан критички осврт, јер се ради о врстама које су веома ретке и вероватно су ишчезле са подручја резервата

или су погрешно идентификоване. Сумирањем свих ових података дошло се до укупног броја од 216 забележених врста птица у претходном периоду, од тога су 121 гнездарице. Због тога је подручје резервата Увац идентификовано као подручје значајно за птице (*Important Bird Areas – IBA*). По птицама грабљивицама ово је један од највреднијих делова Србије (10 гнездарица), а посебно је значајно присуство белоглавог супа, сурог орла, змијара, сивог сокола и осичара. Најзначајнији представници сова су: буљина, дугорепа сова, гаћаства кукумавка, ћук и шумска сова. Значајне гнездарице су и лештарка, камењарка, шумска шљука, лешникара, полојка, прдавац, легањ, воденкос, кос камењар, горска ласта и пузгавац. Увачка језера су значајно одмориште за птице за време сеобе, а то се нарочито односи на птице водених станишта од којих неке и зимују у резервату. На њима се гнезди највреднија и најстарија национална популација великог ронца.

Tichodroma muraria **Пузгавац**, ретка гнездарица станарица СРП „Увац“

Свакако најзначајнија и најпознатија птица у резервату је белоглави суп који је крајем прошлог века био пред изумирањем, јер је последице тровања и других негативних фактора који су утицали на смањење броја јединки преживело тек десетак парова. Захваљујући ентузијазму, пре свега локалног становништва, али и орнитолога Завода за заштиту природе Србије и Биолошког института "Синиша Станковић" из Београда и изузетним залагањем чувара природе запослених у Резерват Увац д.о.о. из Нове Вароши (привредно друштво које се стара о СРП "Увац") белоглави супови су сачувани од потпуног изумирања. Организовањем хранилишта Манастирина и изношењем хране за супове, углавном тела угинулих животиња (у мањој мери и кланичног отпада) бројност белоглавих супова је константно расла и данас се процењује на преко 400 јединки, од тога око 170 гнездећих парова, што колонију на Увцу чини највећом на Балкану. Сваке године се маркира од 10-25 младунаца, како би се пратио њихов „животни пут“. Праћењем кретања обележених јединки сазнали смо да „наше“ птице лете по целом Медитерану, чак до Израела и Италије, лете на север до Пољске и Естоније, а једна птица је одлетела до 3.500 km удаљеног Јемена, на југу Арабијског полуострва! Такође, с друге стране, Увац посећују птице из Грчке, Бугарске, Хрватске, Израела, Турске...

Белоглави суп **AO**, ухваћен у клопку на миграцији кроз Бугарску и обележен крилним маркером и ножним прстеновима; птица се вратила у завичајну колонију на Увцу

Поред маркирања и обележавања супова алуминијумским и пластичним прстеновима у боји кретање супова са Увца прати се и сателитским одашиљачима. Сателитско праћење уведено је у мониторинг белоглавог супа у резервату Увац 2011. године као метода индивидуалног праћења кретања птица у реалном времену са циљем управљања популацијом угрожене врсте.

МЕТОДОЛОГИЈА

Од почетка до краја календарске године укупно је био 41 теренски дан у резервату Увац, од тога Радоињско језеро и његова ближа околина која припада резервату посећени су 31 пут, Златарско језеро 16 пута и Увачко језеро 11 пута. Истраживања су вршена неинвазивним методама, директним посматрањима помоћу двогледа и дурбина. Зарад потврде идентификације одређене врсте су фотографисане или је пуштан звук са телефона на терену. Подаци о посматрању појединачних јединки, породица или јата птица бележени су у теренски дневник и у апликацију на мобилном телефону Naturalist и могу се видети на следећем линку: <https://data.biolo vision.net/>. Теренски пописи птица вршени су методама линијског трансекта, цензуса у тачки или њиховом комбинацијом. Истраживања су рађена како у јутарњим тако и у поподневним часовима, на већини локалитета пешачило се до дефинисаних тачака а за потребе извођења теренских активности коришћени су и аутомобили.

У истраживању диверзитета птица СРП „Увац“ у 2022. години учествовали су орнитолози, чланови и пријатељи Еколошког удружења „Чувари природе“ из Пожеге уз логистичку подршку чуварске службе резервата.

РЕЗУЛТАТИ

Током истраживања диверзитета птица СРП „Увац“ у 2022. години евидентирано је 108 врста птица (**Табела 1**), од тога су 77 гнездарице. Посматрана је и нова врста птице за резерват:

Larus cachinnans **Сињи галеб**, две птице, 18. децембар, Златарско језеро.

Узимајући у обзир овај податак и претходна истраживања долазимо до укупног броја од 217 забележених врста птица у СРП „Увац“ (**Табела 2**).

Белешке и запажања значајних, ретких и ретко бележених птица у резервату

Gavia stellata **Риђогрли морски гњурац**, 21. децембар, Златарско језеро.

Gavia arctica **Црногрли морски гњурац**, две птице, 28. октобар, Златарско језеро; три птице, 18. децембар, Златарско језеро; три птице, 21. децембар, Златарско језеро. Редован је за време јесење сеобе и лутања, задржава се на увачким језерима током топлијих зима.

Podiceps grisegena **Риђоврати гњурац**, 17. и 21. децембар, Златарско језеро.

Podiceps nigricollis **Црноврати гњурац**, две птице, 17. децембар, Златарско језеро; три птице, 18. децембар, Златарско језеро.

Phalacrocorax carbo **Велики вранац**, приметан је велики број птица на увачким језерима у летњем и јесењем периоду. Највећи број птица, које у предвечерје лете на ноћилиште на Радоињи, забележен је 2. октобра (415 птица), 30. августа (350 птица) и 7. октобра (340 птица).

Ciconia nigra **Црна рода**, млада, овогодишња птица, 2. октобар, Златарско језеро.

Ciconia nigra **Црна рода**, ретка пролазница СРП „Увац“

Cygnus olor **Лабуд грбац**, две птице су већи део зиме провеле на Радоињи, последњи пут виђене су 11. фебруара.

Tadorna tadorna **Шарена утва**, 9 птица, 23. март, Златарско језеро; седам птица, 7. децембар, Златарско језеро; 30 птица, 17. децембар, Златарско језеро; 16 птица, 18. децембар, Златарско језеро.

Anas penelope **Звиждара**, три птице, 19. јануар, Златарско језеро.

Anas strepera **Чегртуша**, 19. јануар, Златарско језеро.

Anas crecca **Крџа**, 12 птица, 29. новембар, Златарско језеро; шест птица, 17. децембар, Златарско језеро; шест птица, 18. децембар, Златарско језеро; 10 птица, 21. децембар, Увачко језеро.

Anas acuta **Шиљкан**, мужјак, 23. март, Златарско језеро; две птице, 29. новембар, Златарско језеро.

Anas querquedula **Гроготовац**, 15 птица, 23. март, Златарско језеро; 32 птице, 23. март, Радоињско језеро.

Anas querquedula **Гроготовац**, ретка пролазница СРП „Увац“

Anas clypeata **Пловка кашикара**, женка, 23. март, Радоињско језеро.

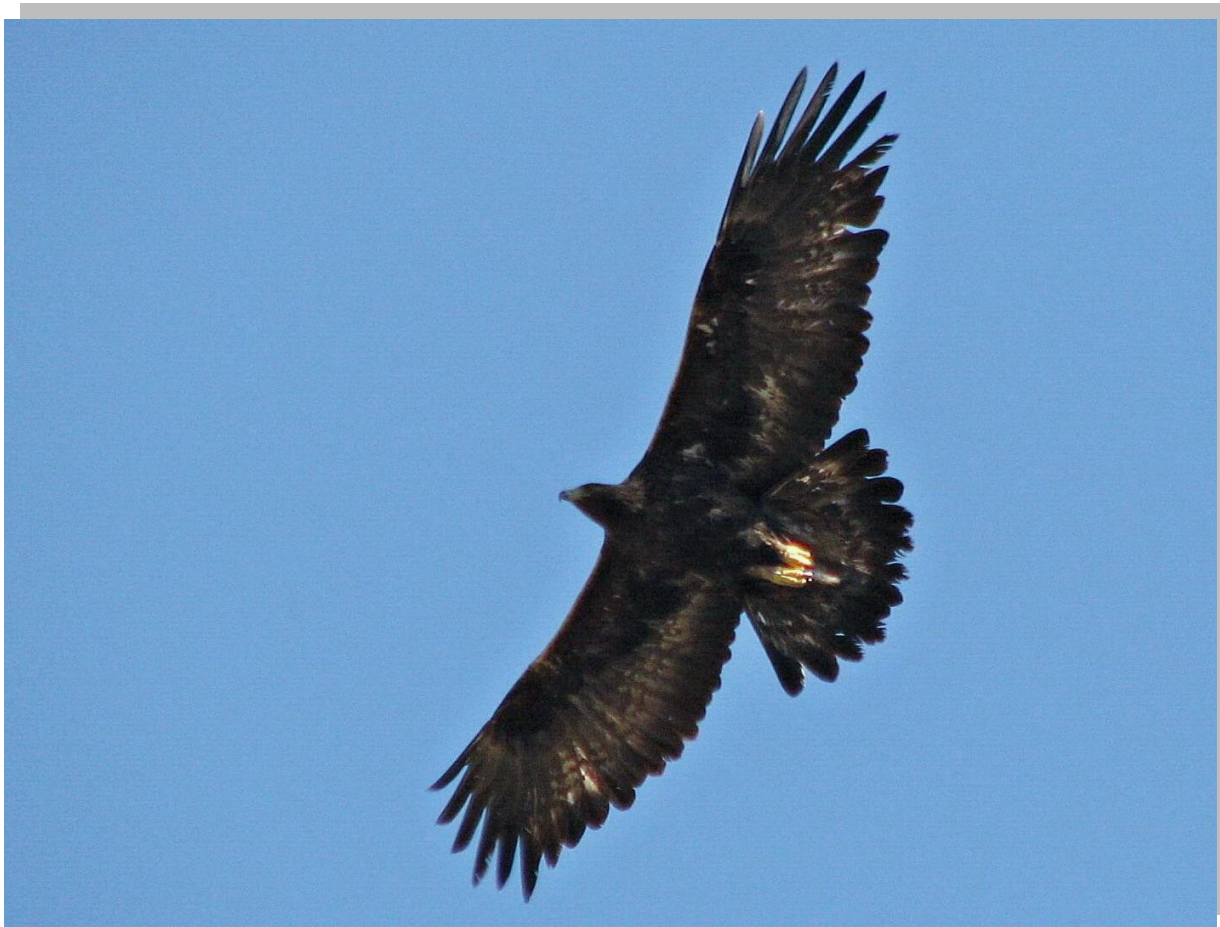
Aythya ferina **Риђоглава патка**, три птице, 23. март, Радоињско језеро; мужјак, 10. децембар, Златарско језеро.

Aythya nyroca **Патка њорка**, 23. март, Радоињско језеро.

Mergus merganser **Велики ронац**, приметно је смањење броја парова на увачким језерима због честе употребе моторних чамаца.

Gyps fulvus **Белоглави суп**. Током мониторинга колонија белоглавог супа обављеног на подручју СРП „Увац“ у јуну 2022. године, потврђено је успешно гнежђење 99 парова, док је укупан број парова процењен на 170. Добијени резултати зимског цензуса, када је потврђено присуство 277 јединки белоглавог супа, у складу су са резултатима добијеним мониторингом гнездећих парова током јуна 2022. године. Треба истаћи да је евидентирана бројност белоглавог супа током мониторинга СРП „Увац“ највећа у Србији, као и у региону Балкана.

Aquila chrysaetos **Сури орао**, адултни мужјак, 5. јануар, Амзићи; иматурус, 5. јануар, Радоиња; пар адулта, 19. јануар, Увачко језеро-брана; пар адулта, 19. јануар, Амзићи; пар субадулта, 11. фебруар, Радоиња; пар адулта, 19. фебруар, Амзићи; пар адулта и пар иматуруса, 20. март, Радоиња; пар субадулта, 27. април, Радоиња; 29. јул, Радоиња; пар субадулта, 30. август, Радоиња; адултна женка, 3. септембар, Вељушница; пар субадулта, 7. октобар, Радоиња; субадулт, 9. октобар, Радоиња; субадулт, 23. октобар, Радоиња; три птице, 28. октобар, Радоиња; два субадулта, 4. новембар, Радоиња; субадултни мужјак, 13. новембар, Радоиња; субадулт, 29. новембар, Радоиња; пар субадулта, 7. децембар, Радоиња; иматурни мужјак, 10. децембар, Радоиња; 18. децембар, Златарско језеро (Амзићи). Гнездарица станарица резервата Увац на чијем подручју се гнезде три пара: Радоиња, Вељушница и Златарско језеро - Пуљци. На Радоињи се повремено виђају још две негездеће птице, могуће је да се у скорије време формира још један пар орлова. До скоро је постојао гнездећи пар и у клисури Кладнице, али је пре две године убијена једна птица.

Aquila chrysaetos **Сури орао**, ретка гнездарица станарица СРП „Увац“

Pernis apivorus **Осичар**, три птице, 19. мај, Радоиња; 1. јул, Радоиња; 1. август, Радоиња. Гнездарица селица резервата Увац на чијем подручју гнезди 4-5 парова.

Haliaeetus albicilla **Белорепан**, иматурус, 3. септембар, Увачко језеро. Редовна луталица и пролазница на увачким језерима.

Circetus gallicus **Змијар**, адултна женка, 3. септембар, Увачко језеро. Гнездарица селица резервата Увац на чијем подручју се гнезде 3-4 пара.

Circus aeruginosus **Еја мочварица**, 18. август, Радоиња.

Circus cyaneus **Пољска еја**, женка, 17. и 18. децембар, Златарско језеро.

Accipiter brevipes **Краткопрсти кобац**, јуvenilна птица, 18. август, Радоиња.

Falco subbuteo **Ластавичар**, 6. јул, Радоиња.

Larus minutus **Мали галеб**, 18. децембар, Златарско језеро.

Larus ridibundus **Речни галеб**, две птице, 16. јануар, Златарско језеро; 7. децембар, Златарско језеро; 10 птица, 18. децембар, Златарско језеро.

Columba livia domestica **Голуб пећинар**, 45 птица, 16. октобар, Увачко језеро.

Strix aluco **Шумска сова**, 23. март, Радоиња.

Jynx torquilla **Вијоглава**, два певајућа мужјака, 23. март, Радоиња.

Hirundo rupestris **Горска ластва**, две птице, 16. октобар, Увачко језеро.

Turdus iliacus **Мали дрозд**, две птице, 5. јануар, Радоиња.

Lanius excubitor **Велики сврачак**, 7. октобар, Радоиња; 16. октобар, Увачко језеро.

Lanius collurio **Руси сврачак**, честа гнездарица селица СРП „Увац“

Табела 1. Листа врста птица забележених током истраживања диверзитета птица
СРП „Увац“ у 2022. години

Број	Врста	Српски назив	Гнездилишни и селидбени статус
1.	<i>Gavia stellata</i>	Риђогрли морски гњурац	Ретка пролазница и/или луталица
2.	<i>Gavia arctica</i>	Црногрли морски гњурац	Ретка пролазница и/или луталица
3.	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Мали гњурац	Гнездарица станарица
4.	<i>Podiceps grisegena</i>	Риђоврати гњурац	Врло ретка пролазница
5.	<i>Podiceps nigricollis</i>	Црноврати гњурац	Пролазница и/или луталица
6.	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Велики вранац	Луталица и пролазница
7.	<i>Ardea cinerea</i>	Сива чапља	Повремена гнездарица и/или луталица
8.	<i>Ciconia nigra</i>	Црна рода	Ретка пролазница
9.	<i>Ciconia ciconia</i>	Бела рода	Пролазница и/или луталица
10.	<i>Cygnus olor</i>	Лабуд грбац	Врло ретка зимовалица
11.	<i>Tadorna tadorna</i>	Шарена утва	Ретка пролазница
12.	<i>Anas penelope</i>	Звиждара	Пролазница
13.	<i>Anas strepera</i>	Чегртуша	Ретка луталица
14.	<i>Anas crecca</i>	Крџа	Ретка луталица
15.	<i>Anas platyrhynchos</i>	Глувара	Гнездарица станарица и пролазница
16.	<i>Anas acuta</i>	Шиљкан	Ретка луталица
17.	<i>Anas querquedula</i>	Гроготовац	Ретка пролазница
18.	<i>Anas clypeata</i>	Пловка кашикара	Ретка пролазница
19.	<i>Aythya ferina</i>	Риђоглава патка	Ретка пролазница
20.	<i>Aythya nyroca</i>	Патка њорка	Ретка луталица
21.	<i>Mergus merganser</i>	Велики ронац	Гнездарица станарица
22.	<i>Pernis apivorus</i>	Осичар	Ретка гнездарица селица
23.	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Белорепан	Ретка луталица
24.	<i>Gyps fulvus</i>	Белоглави суп	Гнездарица станарица
25.	<i>Circaetus gallicus</i>	Змијар	Ретка гнездарица селица
26.	<i>Aquila chrysaetos</i>	Сури орао	Гнездарица станарица
27.	<i>Circus aeruginosus</i>	Еја мочварица	Пролазница
28.	<i>Circus cyaneus</i>	Пољска еја	Ретка зимовалица и пролазница
29.	<i>Accipiter brevipes</i>	Краткопрсти кобац	Ретка пролазница
30.	<i>Accipiter nisus</i>	Кобац	Гнездарица станарица
31.	<i>Accipiter gentilis</i>	Јастреб	Гнездарица станарица
32.	<i>Buteo buteo</i>	Мишар	Гнездарица станарица
33.	<i>Falco tinnunculus</i>	Ветрушка	Гнездарица селица и повремена зимовалица
34.	<i>Falco subbuteo</i>	Ластавичар	Гнездарица селица
35.	<i>Tringa ochropus</i>	Спрудник пијукавац	Пролазница и/или луталица
36.	<i>Larus minutus</i>	Мали галеб	Ретка пролазница
37.	<i>Larus ridibundus</i>	Речни галеб	Пролазница и/или луталица
38.	<i>Larus cachinnans</i>	Сињи галеб	Ретка пролазница
39.	<i>Columba livia domestica</i>	Дивљи голуб	Ретка гнездарица станарица

40.	<i>Columba palumbus</i>	Голуб гривнаш	Гнездарица селица
41.	<i>Cuculus canorus</i>	Обична кукавица	Гнездарица селица
42.	<i>Strix aluco</i>	Шумска сова	Гнездарица станарица
43.	<i>Apus apus</i>	Црна чиопа	Пролазница
44.	<i>Merops apiaster</i>	Пчеларица	Пролазница
45.	<i>Upupa epops</i>	Пупавац	Гнездарица селица
46.	<i>Jynx torquilla</i>	Вијоглава	Гнездарица селица
47.	<i>Dendrocopos minor</i>	Мали детлић	Ретка гнездарица станарица
48.	<i>Dendrocopos major</i>	Велики детлић	Гнездарица станарица
49.	<i>Dryocopus martius</i>	Црна жуна	Гнездарица станарица
50.	<i>Picus viridis</i>	Зелена жуна	Гнездарица станарица
51.	<i>Lullula arborea</i>	Шумска шева	Гнездарица станарица
52.	<i>Alauda arvensis</i>	Пољска шева	Гнездарица селица
53.	<i>Hirundo rupestris</i>	Горска ласта	Ретка гнездарица селица
54.	<i>Hirundo rustica</i>	Сеоска ласта	Гнездарица селица
55.	<i>Hirundo daurica</i>	Даурска ласта	Ретка гнездарица селица
56.	<i>Delichon urbica</i>	Градска ласта	Пролазница
57.	<i>Motacilla alba</i>	Бела плиска	Гнездарица селица и повремена зимовалица
58.	<i>Motacilla flava</i>	Жута плиска	Гнездарица селица
59.	<i>Motacilla cinerea</i>	Горска плиска	Гнездарица станарица
60.	<i>Anthus trivialis</i>	Шумска трептељка	Гнездарица селица
61.	<i>Cinclus cinclus</i>	Воденкос	Гнездарица станарица
62.	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Царић	Гнездарица станарица
63.	<i>Turdus merula</i>	Обичан кос	Гнездарица станарица
64.	<i>Turdus pilaris</i>	Дрозд боровњак	Зимовалица
65.	<i>Turdus iliacus</i>	Мали дрозд	Ретка зимовалица
66.	<i>Turdus viscivorus</i>	Дрозд имелаш	Гнездарица станарица
67.	<i>Turdus philomelos</i>	Дрозд певач	Гнездарица селица
68.	<i>Erithacus rubecula</i>	Црвендаћ	Гнездарица станарица
69.	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Црна црвенрепка	Гнездарица селица и повремена зимовалица
70.	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Обична црвенрепка	Гнездарица селица
71.	<i>Regulus regulus</i>	Краљић	Гнездарица станарица
72.	<i>Phylloscopus collybita</i>	Обичан звиждак	Гнездарица селица
73.	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Шумски звиждак	Ретка гнездарица селица
74.	<i>Sylvia atricapilla</i>	Црнокапа грмуша	Гнездарица селица
75.	<i>Sylvia curruca</i>	Грмуша чаврљанка	Гнездарица селица
76.	<i>Muscicapa striata</i>	Сива мухарица	Ретка гнездарица селица
77.	<i>Aegithalos caudatus</i>	Дугорепа сеница	Гнездарица станарица
78.	<i>Parus major</i>	Велика сеница	Гнездарица станарица
79.	<i>Parus ater</i>	Јелова сеница	Гнездарица станарица
80.	<i>Parus caeruleus</i>	Плава сеница	Гнездарица станарица
81.	<i>Parus palustris</i>	Сива сеница	Гнездарица станарица
82.	<i>Parus montanus</i>	Планинска сива сеница	Ретка гнездарица станарица
83.	<i>Parus lugubris</i>	Сеница шљиварка	Гнездарица станарица
84.	<i>Parus cristatus</i>	Ћубаста сеница	Гнездарица станарица
85.	<i>Sitta europaea</i>	Брглез	Гнездарица станарица

86.	<i>Certhia brachydactyla</i>	Дугокљуни пузић	Гнездарица станарица
87.	<i>Oriolus oriolus</i>	Вуга	Гнездарица селица
88.	<i>Lanius collurio</i>	Руси сврачак	Гнездарица селица
89.	<i>Lanius excubitor</i>	Велики сврачак	Зимовалица
90.	<i>Garrulus glandarius</i>	Сојка	Гнездарица станарица
91.	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	Лешникара	Гнездарица станарица
92.	<i>Pica pica</i>	Сврака	Гнездарица станарица
93.	<i>Corvus monedula</i>	Чавка	Гнездарица станарица
94.	<i>Corvus cornix</i>	Врана	Гнездарица станарица
95.	<i>Corvus corax</i>	Гавран	Гнездарица станарица
96.	<i>Sturnus vulgaris</i>	Чворак	Гнездарица селица
97.	<i>Passer domesticus</i>	Врабац покућар	Гнездарица станарица
98.	<i>Passer montanus</i>	Пољски врабац	Гнездарица станарица
99.	<i>Fringilla coelebs</i>	Зеба	Гнездарица станарица
100.	<i>Carduelis chloris</i>	Зелентарка	Гнездарица станарица
101.	<i>Carduelis spinus</i>	Чижак	Ретка гнездарица станарица и луталица
102.	<i>Carduelis carduelis</i>	Чешљугар	Гнездарица станарица
103.	<i>Carduelis cannabina</i>	Конопљарка	Гнездарица станарица
104.	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Зимовка	Гнездарица станарица
105.	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Батокљун	Гнездарица станарица
106.	<i>Emberiza citrinella</i>	Стрнадика жутовољка	Гнездарица станарица
107.	<i>Emberiza cirrus</i>	Црногла стрнадика	Гнездарица станарица
108.	<i>Emberiza cia</i>	Стрнадика камењарка	Гнездарица станарица

Strix aluco **Шумска сова**, гнездарица станарица, најчешћа сова у СРП „Увац“

Анализа негативних фактора и утицаја

Један од негативних фактора који је последњих година присутан на подручју СРП „Увац“ је повећано присуство посетилаца, а посебно коришћење моторних чамаца и других пловила на увачким језерима, што узрокује знатно узнемиравање белоглавих супова и других строго заштићених врста птица и може довести до напуштања територија или места гнезђења.

Ниски прелет различитих летелица је проблем у периоду када се младунци белоглавих супова спремају да напусте гнезда и када су веома осетљиви на свако узнемиравање.

Проблем колизије, односно судара са деловима преносне мреже високог напона нарочито је изражен у зони Увачког језера због великог броја далековаода. Електрокуција (страдање птица услед струјног удара) је мање изражена али присутна.

Један од израженијих негативних фактора је криволов (незаконит лов током кога страдају јединке заштићених, неловних врста).

На подручју резервата забележено је доста дивљих депонија, које, поред тога што нарушавају природни амбијент, могу представљати велику опасност за живи свет.

Поред поменутих угрожавајућих фактора на заштићеном подручју присутни су и следећи:

- у ранијем периоду вршене су велике акције тровања вукова и других штеточина. У савременом периоду, на ширем простору, постоји повремено тровање паса и других животиња,
- хватање птица, пљачка гнезда и узнемиравање, нарочито у репродуктивном периоду,
- незаконито организовано убијање и тровање птица грабљивица од голубара и ловаца далеко изван граница заштићеног подручја,
- губитак, деградација и фрагментација станишта, пашњака, камењара, као и других станишта услед изградње објеката (кућа за одмор, брана хидроелектрана и репетитора, шумских путева). Током последњих деценија дошло је до интензивирања сече на заштићеном подручју преосталих храстових, букових и четинарских шума на већим површинама (очувани комплекси шума на појединим, мање доступним теренима као на пример у Босању и Дервенти).

Табела 2. Преглед до сада забележених врста птица на подручју резервата Увац

Број	Врста	Српски назив	Гнездилишни и селидбени статус
1.	<i>Gavia stellata</i>	Риђогрли морски гњурац	Ретка пролазница и/или луталица
2.	<i>Gavia arctica</i>	Црногрли морски гњурац	Ретка пролазница и/или луталица
3.	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Мали гњурац	Гнездарица станарица
4.	<i>Podiceps grisegena</i>	Риђоврати гњурац	Врло ретка пролазница
5.	<i>Podiceps cristatus</i>	Ђубасти гњурац	Ретка пролазница
6.	<i>Podiceps nigricollis</i>	Црноврати гњурац	Пролазница и/или луталица
7.	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Велики вранац	Луталица и пролазница
8.	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Мали вранац	Ретка луталица
9.	<i>Ardea cinerea</i>	Сива чапља	Повремена гнездарица и/или луталица
10.	<i>Ardea purpurea</i>	Црвена чапља	Врло ретка пролазница
11.	<i>Ardea alba</i>	Велика бела чапља	Пролазница
12.	<i>Egretta garzetta</i>	Мала бела чапља	Пролазница
13.	<i>Ardeola ralloides</i>	Жута чапља	Ретка пролазница
14.	<i>Ixobrychus minutus</i>	Чапљица	Врло ретка пролазница
15.	<i>Nycticorax nycticorax</i>	Гак	Врло ретка пролазница
16.	<i>Botaurus stellaris</i>	Водени бик	Ретка луталица
17.	<i>Ciconia nigra</i>	Црна рода	Ретка пролазница
18.	<i>Ciconia ciconia</i>	Бела рода	Пролазница и/или луталица
19.	<i>Platalea leucorodia</i>	Кашичар	Ретка пролазница
20.	<i>Cygnus olor</i>	Лабуд грбац	Врло ретка зимовалица
21.	<i>Tadorna tadorna</i>	Шарена утва	Ретка пролазница
22.	<i>Anas penelope</i>	Звиждара	Пролазница
23.	<i>Anas strepera</i>	Чегртуша	Ретка луталица
24.	<i>Anas crecca</i>	Крџа	Ретка луталица
25.	<i>Anas platyrhynchos</i>	Глувара	Гнездарица станарица и пролазница
26.	<i>Anas acuta</i>	Шиљкан	Ретка луталица
27.	<i>Anas querquedula</i>	Гроготовац	Ретка пролазница
28.	<i>Anas clypeata</i>	Пловка кашикара	Ретка пролазница
29.	<i>Netta rufina</i>	Превез	Ретка пролазница
30.	<i>Aythya ferina</i>	Риђоглава патка	Ретка пролазница
31.	<i>Aythya nyroca</i>	Патка њорка	Ретка луталица
32.	<i>Aythya marila</i>	Морска црнка	Врло ретка пролазница
33.	<i>Bucephala clangula</i>	Патка дупљашица	Ретка пролазница
34.	<i>Mergellus albellus</i>	Мали ронац	Врло ретка зимовалица
35.	<i>Mergus merganser</i>	Велики ронац	Гнездарица станарица
36.	<i>Pandion haliaetus</i>	Рибар	Ретка пролазница
37.	<i>Pernis apivorus</i>	Осичар	Ретка гнездарица селица
38.	<i>Milvus migrans</i>	Црна луња	Ретка пролазница
39.	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Белорепан	Ретка луталица
40.	<i>Gypaetus barbatus</i>	Брадан	Изумрла гнездарица станарица ширег подручја
41.	<i>Neophron percnopterus</i>	Бела кања	Врло ретка луталица
42.	<i>Gyps fulvus</i>	Белоглави суп	Гнездарица станарица

43.	<i>Aegipius monachus</i>	Црни стрвинар	Ретка луталица
44.	<i>Circaetus gallicus</i>	Змијар	Ретка гнездарица селица
45.	<i>Clanga pomarina</i>	Орао кликташ	Ретка пролазница
46.	<i>Aquila clanga</i>	Црни орао	Врло ретка пролазница
47.	<i>Hieraaetus pennatus</i>	Патуљаста орао	Ретка пролазница
48.	<i>Aquila chrysaetos</i>	Сури орао	Гнездарица станарица
49.	<i>Circus aeruginosus</i>	Еја мочварица	Пролазница
50.	<i>Circus cyaneus</i>	Пољска еја	Ретка зимовалица и пролазница
51.	<i>Circus pygargus</i>	Еја ливадарка	Пролазница и/или луталица
52.	<i>Accipiter brevipes</i>	Краткопрсти кобац	Ретка пролазница
53.	<i>Accipiter nisus</i>	Кобац	Гнездарица станарица
54.	<i>Accipiter gentilis</i>	Јастреб	Гнездарица станарица
55.	<i>Buteo buteo</i>	Мишар	Гнездарица станарица
56.	<i>Buteo rufinus</i>	Риђи мишар	Ретка пролазница
57.	<i>Falco tinnunculus</i>	Ветрушка	Гнездарица селица и повремена зимовалица
58.	<i>Falco vespertinus</i>	Сива ветрушка	Пролазница
59.	<i>Falco subbuteo</i>	Ластавичар	Гнездарица селица
60.	<i>Falco biarmicus</i>	Кршки соко	Веомо ретка луталица
61.	<i>Falco peregrinus</i>	Сиви соко	Ретка гнездарица станарица
62.	<i>Bonasa bonasia</i>	Лештарка	Гнездарица станарица
63.	<i>Alectoris graeca</i>	Камењарка	Ретка гнездарица станарица
64.	<i>Perdix perdix</i>	Јаребица	Ретка гнездарица станарица
65.	<i>Coturnix coturnix</i>	Препелица	Гнездарица селица
66.	<i>Grus grus</i>	Ждрал	Ретка пролазница
67.	<i>Crex crex</i>	Прдавац	Ретка гнездарица селица
68.	<i>Gallinula chloropus</i>	Барска кока	Ретка луталица
69.	<i>Fulica atra</i>	Лиска	Пролазница и/или луталица
70.	<i>Haematopus ostralegus</i>	Остригар	Врло ретка пролазница
71.	<i>Himantopus himantopus</i>	Властелица	Врло ретка пролазница
72.	<i>Burhinus oedicnemus</i>	Ђурликовац	Врло ретка пролазница
73.	<i>Vanellus vanellus</i>	Вивак	Ретка пролазница
74.	<i>Pluvialis apricaria</i>	Златни вивак	Ретка пролазница
75.	<i>Charadrius dubius</i>	Жалар слепић	Вероватна гнездарица селица
76.	<i>Scolopax rusticola</i>	Шумска шљука	Гнездарица селица и повремена зимовалица
77.	<i>Lymnocyrtus minimus</i>	Мала шљука	Ретка пролазница
78.	<i>Gallinago gallinago</i>	Барска шљука	Ретка пролазница
79.	<i>Tringa erythropus</i>	Црни спрудник	Врло ретка пролазница
80.	<i>Tringa totanus</i>	Црвеноноги спрудник	Ретка пролазница
81.	<i>Tringa nebularia</i>	Кривокољуни спрудник	Ретка пролазница
82.	<i>Tringa ochropus</i>	Спрудник пијукавац	Пролазница и/или луталица
83.	<i>Tringa glareola</i>	Спрудник мигавац	Ретка пролазница
84.	<i>Tringa hypoleucos</i>	Полојка	Ретка гнездарица селица
85.	<i>Arenaria interpres</i>	Шљука камењарка	Врло ретка пролазница
86.	<i>Calidris temminckii</i>	Седа спрутка	Врло ретка пролазница
87.	<i>Calidris alpina</i>	Црнотрба спрутка	Ретка пролазница
88.	<i>Philomachus pugnax</i>	Спрудник убојица	Ретка пролазница

89.	<i>Larus minutus</i>	Мали галеб	Ретка пролазница
90.	<i>Larus ridibundus</i>	Речни галеб	Пролазница и/или луталица
91.	<i>Larus melanocephalus</i>	Црноглави галеб	Врло ретка пролазница
92.	<i>Larus cachinnans</i>	Сињи галеб	Ретка пролазница
93.	<i>Larus michahellis</i>	Морски галеб	Ретка пролазница
94.	<i>Sterna hirundo</i>	Обична чигра	Врло ретка пролазница
95.	<i>Chlidonias hybridus</i>	Белобрка чигра	Врло ретка пролазница
96.	<i>Chlidonias niger</i>	Црна чигра	Ретка пролазница
97.	<i>Columba livia domestica</i>	Дивљи голуб	Ретка гнездарица станарица
98.	<i>Columba oenas</i>	Голуб дупљаш	Ретка гнездарица станарица
99.	<i>Columba palumbus</i>	Голуб гривнаш	Гнездарица селица
100.	<i>Streptopelia turtur</i>	Грлица	Гнездарица селица
101.	<i>Streptopelia decaocto</i>	Гугутка	Ретка гнездарица станарица
102.	<i>Cuculus canorus</i>	Обична кукавица	Гнездарица селица
103.	<i>Otus scops</i>	Ђук	Гнездарица селица
104.	<i>Bubo bubo</i>	Буљина	Гнездарица станарица
105.	<i>Strix aluco</i>	Шумска сова	Гнездарица станарица
106.	<i>Strix uralensis</i>	Дугорепа сова	Ретка гнездарица станарица
107.	<i>Athene noctua</i>	Кукумавка	Гнездарица станарица
108.	<i>Aegolius funereus</i>	Гаћаста кукумавка	Ретка гнездарица станарица
109.	<i>Asio otus</i>	Утина	Гнездарица станарица
110.	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Легањ	Гнездарица селица
111.	<i>Tachymarpis melba</i>	Бела чиопа	Бивша гнездарица селица
112.	<i>Apus apus</i>	Црна чиопа	Пролазница
113.	<i>Alcedo atthis</i>	Водомар	Ретка гнездарица станарица
114.	<i>Merops apiaster</i>	Пчеларица	Пролазница
115.	<i>Coracias garrulus</i>	Модроврана	Ретка пролазница
116.	<i>Upupa epops</i>	Пупавац	Гнездарица селица
117.	<i>Jynx torquilla</i>	Вијоглава	Гнездарица селица
118.	<i>Dendrocopos minor</i>	Мали детлић	Ретка гнездарица станарица
119.	<i>Dendrocopos medius</i>	Средњи детлић	Ретка гнездарица станарица
120.	<i>Dendrocopos major</i>	Велики детлић	Гнездарица станарица
121.	<i>Dendrocopos syriacus</i>	Сеоски детлић	Ретка гнездарица станарица
122.	<i>Dryocopus martius</i>	Црна жуна	Гнездарица станарица
123.	<i>Picus viridis</i>	Зелена жуна	Гнездарица станарица
124.	<i>Picus canus</i>	Сива жуна	Ретка гнездарица станарица
125.	<i>Galerida cristata</i>	Ђубаста шева	Ретка гнездарица станарица
126.	<i>Lullula arborea</i>	Шумска шева	Гнездарица станарица
127.	<i>Alauda arvensis</i>	Пољска шева	Гнездарица селица
128.	<i>Riparia riparia</i>	Брегуница	Ретка пролазница
129.	<i>Hirundo rupestris</i>	Горска ласта	Ретка гнездарица селица
130.	<i>Hirundo rustica</i>	Сеоска ласта	Гнездарица селица
131.	<i>Hirundo daurica</i>	Даурска ласта	Ретка гнездарица селица
132.	<i>Delichon urbica</i>	Градска ласта	Пролазница
133.	<i>Motacilla alba</i>	Бела плиска	Гнездарица селица и повремена зимовалица
134.	<i>Motacilla flava</i>	Жута плиска	Гнездарица селица
135.	<i>Motacilla cinerea</i>	Горска плиска	Гнездарица станарица
136.	<i>Anthus campestris</i>	Степска трептељка	Гнездарица селица

137.	<i>Anthus trivialis</i>	Шумска трептељка	Гнездарица селица
138.	<i>Anthus spinoletta</i>	Планинска трептељка	Ретка луталица
139.	<i>Cinclus cinclus</i>	Воденкос	Гнездарица станарица
140.	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Царић	Гнездарица станарица
141.	<i>Prunella collaris</i>	Планински попић	Спорадична зимовалица и/или луталица
142.	<i>Prunella modularis</i>	Обичан попић	Гнездарица станарица
143.	<i>Monticola saxatilis</i>	Кос камењар	Ретка гнездарица селица
144.	<i>Monticola solitarius</i>	Модрокос	Спорадична пролазница или луталица
145.	<i>Turdus torquatus</i>	Кос огрличар	Ретка гнездарица станарица
146.	<i>Turdus merula</i>	Обичан кос	Гнездарица станарица
147.	<i>Turdus pilaris</i>	Дрозд боровњак	Зимовалица
148.	<i>Turdus iliacus</i>	Мали дрозд	Ретка зимовалица
149.	<i>Turdus viscivorus</i>	Дрозд имелаш	Гнездарица станарица
150.	<i>Turdus philomelos</i>	Дрозд певач	Гнездарица селица
151.	<i>Erithacus rubecula</i>	Црвендаћ	Гнездарица станарица
152.	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Мали славуј	Гнездарица селица
153.	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Црна црвенрепка	Гнездарица селица и повремена зимовалица
154.	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Обична црвенрепка	Гнездарица селица
155.	<i>Saxicola rubetra</i>	Обична траварка	Гнездарица селица
156.	<i>Saxicola torquata</i>	Црноглава траварка	Ретка гнездарица селица
157.	<i>Oenanthe oenanthe</i>	Обична белогуза	Гнездарица селица
158.	<i>Oenanthe hispanica</i>	Средоземна белогуза	Бивша гнездарица селица
159.	<i>Regulus regulus</i>	Краљић	Гнездарица станарица
160.	<i>Regulus ignicapillus</i>	Ватроглави краљић	Гнездарица станарица
161.	<i>Acrocephalus palustris</i>	Трстењак млакар	Ретка гнездарица селица
162.	<i>Phylloscopus trochilus</i>	Брезов звиждак	Пролазница
163.	<i>Phylloscopus collybita</i>	Обичан звиждак	Гнездарица селица
164.	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Шумски звиждак	Ретка гнездарица селица
165.	<i>Sylvia atricapilla</i>	Црнокапа грмуша	Гнездарица селица
166.	<i>Sylvia borin</i>	Сива грмуша	Гнездарица селица
167.	<i>Sylvia communis</i>	Обична грмуша	Гнездарица селица
168.	<i>Sylvia curruca</i>	Грмуша чаврљанка	Гнездарица селица
169.	<i>Sylvia nisoria</i>	Пиргаста грмуша	Ретка гнездарица селица
170.	<i>Muscicapa striata</i>	Сива мухарица	Ретка гнездарица селица
171.	<i>Ficedula hypoleuca</i>	Црноврата мухарица	Ретка пролазница
172.	<i>Ficedula albicollis</i>	Беловрата мухарица	Ретка гнездарица селица
173.	<i>Aegithalos caudatus</i>	Дугорепа сеница	Гнездарица станарица
174.	<i>Parus major</i>	Велика сеница	Гнездарица станарица
175.	<i>Parus ater</i>	Јелова сеница	Гнездарица станарица
176.	<i>Parus caeruleus</i>	Плава сеница	Гнездарица станарица
177.	<i>Parus palustris</i>	Сива сеница	Гнездарица станарица
178.	<i>Parus montanus</i>	Планинска сива сеница	Ретка гнездарица станарица
179.	<i>Parus lugubris</i>	Сеница шљиварка	Гнездарица станарица
180.	<i>Parus cristatus</i>	Ћубаста сеница	Гнездарица станарица
181.	<i>Sitta europaea</i>	Бргљез	Гнездарица станарица
182.	<i>Sitta neumayer</i>	Бргљез лончар	Спорадична луталица

183.	<i>Tichodroma muraria</i>	Пузгавац	Ретка гнездарица станарица
184.	<i>Certhia familiaris</i>	Краткокљуни пузић	Гнездарица станарица
185.	<i>Certhia brachydactyla</i>	Дугокљуни пузић	Гнездарица станарица
186.	<i>Oriolus oriolus</i>	Вуга	Гнездарица селица
187.	<i>Lanius collurio</i>	Руси сврачак	Гнездарица селица
188.	<i>Lanius excubitor</i>	Велики сврачак	Зимовалица
189.	<i>Lanius minor</i>	Сиви сврачак	Ретка гнездарица селица
190.	<i>Lanius senator</i>	Црвеноглави сврачак	Ретка луталица
191.	<i>Garrulus glandarius</i>	Сојка	Гнездарица станарица
192.	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	Лешникара	Гнездарица станарица
193.	<i>Pica pica</i>	Сврака	Гнездарица станарица
194.	<i>Pyrrhocorax graculus</i>	Жутокљун галица	Веомо ретка луталица
195.	<i>Corvus monedula</i>	Чавка	Гнездарица станарица
196.	<i>Corvus cornix</i>	Врана	Гнездарица станарица
197.	<i>Corvus corax</i>	Гавран	Гнездарица станарица
198.	<i>Sturnus roseus</i>	Ружичасти чворак	Веомо ретка луталица
199.	<i>Sturnus vulgaris</i>	Чворак	Гнездарица селица
200.	<i>Passer domesticus</i>	Врабац покућар	Гнездарица станарица
201.	<i>Passer montanus</i>	Пољски врабац	Гнездарица станарица
202.	<i>Fringilla coelebs</i>	Зеба	Гнездарица станарица
203.	<i>Fringilla montifringilla</i>	Северна зеба	Ретка зимовалица
204.	<i>Loxia curvirostra</i>	Крстокљун	Гнездарица станарица
205.	<i>Carduelis chloris</i>	Зелентарка	Гнездарица станарица
206.	<i>Carduelis spinus</i>	Чижак	Ретка гнездарица станарица и луталица
207.	<i>Carduelis carduelis</i>	Чешљугар	Гнездарица станарица
208.	<i>Carduelis cannabina</i>	Конопљарка	Гнездарица станарица
209.	<i>Serinus serinus</i>	Жутарица	Гнездарица селица
210.	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Зимовка	Гнездарица станарица
211.	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Батокљун	Гнездарица станарица
212.	<i>Emberiza citrinella</i>	Стрналица жутовољка	Гнездарица станарица
213.	<i>Emberiza cirrus</i>	Црногрла стрналица	Гнездарица станарица
214.	<i>Emberiza cia</i>	Стрналица камењарка	Гнездарица станарица
215.	<i>Emberiza hortulana</i>	Виноградска стрналица	Ретка луталица
216.	<i>Emberiza melanocephala</i>	Црноглава стрналица	Ретка пролазница
217.	<i>Miliaria calandra</i>	Велика стрналица	Гнездарица станарица

Важно је напоменути да приложени списак од 217 врста птица (**Табела 2**) није потпун и коначан и да је неопходно интензивирати истраживања орнитофауне. Истраживања би требала да буду спроведена и рано у пролеће када је активност птица највећа услед гнездећег периода. Такође треба истражити одређене групе птица (нпр. детлићи, сове и дневне грабљивице) како би се могле проценити бројности и густине гнездећих парова.

Текст и фотографије: **Брано Рудић**